

ÖZEL ORMANLAR VE MÜLKİYET AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Yakup KORKMAZ*

ÖZET

Ormanlar bir ülke için vazgeçilemez varlıklardır. Ormanların ülke ekonomisine, su ve toprak rejimine, iklim ve sağlık üzerine olumlu katkıları vardır. Ülkemizde ormanlar genelde devletin mülkiyetindedir. Ancak, % 1'i özel mülkiyettir. 6831 sayılı Orman Kanunu, özel mülkiyet konusu bu ormanlarla ilgili bir takım sınırlamalar getirmektedir. Yine adı geçen bu Kanunla, özel orman maliklerine bir takım yükümlülükler getirilmiştir. Ormanlar taşıdıkları önem sebebiyle diğer taşınmazlardan farklı bir mülkiyet rejimine tabi tutulmuşlardır. Özel ormanlarda tam ve gerçek manada mülkiyet hükümleri uygulanmaz.

***Anahtar Kelimeler :** Orman, Özel Orman, Mülkiyet, Sınırlama, Yükümlülük*

PRIVATE FORESTS AND THEIR EVALUATION IN TERMS OF OWNERSHIP

ABSTRACT

Forests are inevitable assets for a country. Forests have affirmative effects on economy, water and soil regime, climate and health of a country. The forests in our country are under ownership of the state in general. However, 1% thereof is owned by private sector. Forestry Law no. 6831 stipulates some restrictions regarding the forests of private ownership. The said Law also stipulates some liabilities imposed on private forest owners. Because of their importance the forests have been subjected to an ownership different from ownership of other immovable properties. Full and actual ownership provisions are not applied to private forests.

***Key Words :** Forest, Private Forest, Ownership, Restriction, Liability*

---

* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Görevlisi

I. ORMAN KAVRAMI VE ORMAN TÜRLERİ

A. ORMAN KAVRAMI

Ormanlar ülke ekonomisine, su ve toprak rejimine, iklim¹ ile sağlık üzerine ve ekolojiye önemli derecede olumlu katkılarda bulunan varlıklarımızdır. Yine ormanlar, insanların rekreasyon (eğlenme – dinlenme yeri), savunma ve güvenlik imkânları sağlaması bakımından da ülkelerin vazgeçilmez tabii kaynaklarındandır². Bu sebeplerle mevcut ormanların varlığını devam ettirmesi, korunması, geliştirilmesi ve yeni ormanların yetiştirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması ve ormanlar hakkında bilimsel tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bunların yanında ormanlara ilişkin hukukî tedbirlerin de beraberinde alınması gerekmektedir. Kanun koyucu bu gereksinimleri göz önünde tutarak ormanlar için, diğer taşınmazlardan farklı bir hukuki rejim kabul etmiştir³. Gerçekten de, ormanlar önemleri sebebiyle 1961 ve 1982 anayasalarında da düzenleme konusu olmuştur⁴.

Ormanlar doktrinde biyolojik ve hukukî olarak iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. Buna göre; biyolojik açıdan orman: “Geniş alanlarda kendine özgü bir iklim yaratabilen, belirli yükseklik, yapı ve sıklıktaki ağaçların, ağaççık, çalı ve otsu bitkiler, yosun, eğrelti ve mantar, toprağın altında ve üstünde yaşayan mikro organizmalar ve çeşitli böcekler ve hayvanlarla orman toprağının birlikte oluşturduğu bir yaşam birliği” olarak tanımlanmıştır⁵.

Hukukî açıdan orman ise, Cumhuriyet tarihimizin ilk Orman Kanunu olan 3116 sayılı Orman Kanununda⁶ tanımlanmıştır⁷. Buna göre: “Kendi kendine

¹ Geniş bilgi için bkz. **Türkeş**, Murat/**Sümer**, M. Utku: Ormanlar ve İklim Değişikliği, 1. Ormanlık Şurası Tebliğler ve Önçalışma Grubu Raporları, C. III, Ankara 1993, s. 677 vd.

² Ormanların faydası konusunda geniş bilgi için bkz. Ormanlarımız ve Sağladığı Faydalar, Orman Genel Müdürlüğü Yayını; Cumhuriyetimizin 50. Yılında Ormancılığımız, Orman Bakanlığı Yayını, Ankara 1973, s. 19 vd.; **Ünal**, Mehmet: Orman Hukuku, Geliştirilmiş 2. Baskı, Ankara 2003, s. 1 vd.; **Aslankara**, M. Sadık: Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız, Orman Bakanlığı Yayını, Ankara 1998, s. 3 vd.

³ **Akipek**, Jale G.: Devlet Orman Arazisi Üzerinde Üst Hakkı, Prof. Dr. Osman F. Berki’ye Armağan, Ankara 1977, s. 1.

⁴ Geniş bilgi için bkz. **İnal**, Selâhattin: Türkiye’de Anayasa – Ormanlık İlişkileri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını, İstanbul 1971; **Ayanoğlu**, Sedat: Anayasa Hükümleri Karşısında Orman Mevzuatımız, Ormanlık Hukuku, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara 1999.

⁵ **Ayanoğlu**, s. 15.

⁶ Bkz. RG, T. 18.02.1937 ve S. 3537.

⁷ Ormanla ilgili kanunî düzenlemeler konusunda geniş bilgi için bkz. **Cin**, Halil: Tanzimattan

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

yetiştirilmiş veya emekle yetiştirilmiş olup herhangi bir çeşit orman hâsılatı veren ağaç ve ağaççıkların toplu halleri yerleriyle birlikte orman sayılır” denilmiştir (3116 sayılı Kanun m. 1). Bugün yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanununun⁸ 1’inci maddesine göre ise: Orman, “*Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır.*” şeklinde tanımlanmıştır. Kanun koyucu Orman Kanununun ikinci fıkrasında ise nelerin orman sayılmayacağını bentler halinde tek tek saymıştır⁹.

3116 ve 6831 sayılı Orman Kanunlarında yapılan tanımlara bakıldığında 6831 sayılı Kanundaki tanımın 3116 sayılı Kanundaki tanımın bir tekrarı niteliğinde olduğu görünmektedir. Aralarındaki tek fark ise; 6831 sayılı Kanunda “orman hâsılatı verme” şartı aranmamıştır. Bu şart tanımdan çıkarılınca, orman tanımı daha da genişletilmiş olmaktadır.

Doktrinde de ormanın tanımı yapılmıştır. Meselâ Ünal¹⁰ ormanı, “*kendi kendine veya emek sarfı ile yetişmiş olup da, kanunda sayılan istisnalara girmeyen, belli yükseklikte boy verebilen, belli sıklık ve yoğunluktaki ağaç ve ağaççık toplulukları ile onların işgal ettikleri yerlerdir.*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Orman Kanununda yapılan tanımlamalardan anlaşılacağı üzere orman, hukuk anlamında bir birleşik eşya niteliğindedir. Birleşik eşya, iş ilişkileri ve hukuk açısından tek ve belirli bir eşya olarak sayılan maddi bir malı oluştur-

---

Sonra Türkiyede Ormanların Hukuki Rejimi, AÜHF, Y. 1978, C. 35, S. 1 – 4, s. 311 vd.

⁸ Bkz. RG, T. 08.09.1956 ve S. 9402.

⁹ Orman Kanunu m.1/II; “*sazlıklar; step nebatlarıyla örtülü yerler; her çeşit dikenlikler, parklar, şehir mezarlıklarıyla kasaba ve köylerin hudutları içerisinde bulunan eski mezarlıklardaki ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler; sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler; orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleriyle özel mülkiyette bulunan ve tarım arazisi olarak kullanılan, dağınık veya yer yer küme ve sıra halindeki her nevi ağaç veya ağaççıklarla örtülü yerler; orman sınırları dışında olup, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli arazideki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler; sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dâhil olmak üzere her nevi meyveli ağaç ve ağaççıklar, sahipli arazideki aşılı açısız zeytinliklerle, özel kanunu gereğince Devlet ormanlarından tefrik edilmiş ve imar, islah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler ile 9.7.1956 tarih ve 6777 sayılı Kanunda tasrih edilen yabancı veya aşılınmış fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar, funda veya makiliklerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler orman sayılmaz.*”

¹⁰ Ünal: s. 17.

mak üzere tabiî olarak birleşen veya birleştirilen eşyalardan oluşur¹¹. Orman da, bir arazi parçası ile bu arazi üzerinde gerek kendi kendine gerekse de insan emeği ile yetiştirilen ağaç topluluklarından oluşur. Bu birleşik eşyada taşınmaz aslî eşya durumundadır. Çünkü ağaçlar onun üzerinde yetişmektedir. Ağaçlar ise o taşınmazın bütünleyici parçasıdır (TMK. m. 718)¹². Bunun için bir ormandaki ağaçların büyük bir kısmının yok olmasıyla o arazi orman arazisi olma özelliğini kaybetmez. Anayasa Mahkemesi bir kararında buna vurgu yapmış ve “*Yerler orman tarifi içine girmekle ormanın ağaçlardan ayrı bir unsuru olmuş oluyor. Böyle olunca da ağaçlar herhangi bir nedenle yok olursa yerleri ormanın bir unsuru olmak niteliğini yitirmez. Ormanın toprağı ve yeri olmakta devam eder.*” demiştir¹³. Yine Anayasa m. 169/I, c. 2’de “*Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz.*” hükmüne yer verilmiştir.

B. ORMAN TÜRLERİ

Ormanlar yetiştirme şekilleri bakımından iki türe ayrılırlar. Birincisi; emek ve masraf sarfı olmaksızın kendi kendine yetişen ormanlardır. Bunlara **tabiî ormanlar** denir. İkincisi ise, emek ve masraf sarfı ile insanın ekim, dikim ve bakım yaparak yetiştirdiği **sun’î ormanlardır**¹⁴.

İntifa ve işletme tarzı bakımından ise ormanlar üç türe ayrılırlar. Birincisi **muhafaza ormanları**, kamuya doğrudan doğruya fayda sağlayan, toprağın suyun ve iklimin korunmasına hizmet eden, bu yüzden her türlü işletmeye kapalı olan ormanlardır. İkincisi olan **millî parklar**, tabiatı muhafaza etmek, bilim ve sanata hizmet etmek, yurt güzelliğini sağlamak, toplumun spor ve dinlenme ihtiyacını karşılamak, turistik faaliyetlere katkıda bulunmak için yetiştirilip bu amaçlara tahsis edilen ormanlık alanlardır. Üçüncüsü ise **işletme (istihsal) ormanları**, orman ürünü veren ve bu maksatla işletilebilen ormanlardır¹⁵.

¹¹ **Ünal**, Mehmet/**Başpınar**, Veysel: Şekli Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2008, s. 64; **Sirmen**, A. Lâle: Eşya Hukuku Dersleri, Ankara 1995, s. 20; **Oğuzman**, Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay** – **Özdemir**, Saibe: Eşya Hukuku, 11. Bası, İstanbul 2006, s. 8.

¹² **Akipek**: s. 3 – 4.

¹³ Anayasa Mahkemesi’nin 10.03.1966 tarih ve 46 – 14 sayılı kararı (RG, T. 01.06.1966 ve S. 12314).

¹⁴ **Ünal**: s. 35.

¹⁵ **Ünal**: s. 26 vd.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

Mülkiyet bakımından ise ormanlar, devlet ormanları, kamu tüzel kişilerine ait ormanlar ve özel ormanlar olmak üzere üç türe ayrılmıştır. Bunlardan **devlet ormanları**, mülkiyeti, yetiştirilmesi, işletilmesi, diğer şekillerde tasarruf edilmeleri ve yönetimleri devlete ait olan ormanlardır. **Kamu tüzel kişilerine ait ormanlar**, kamu tüzel kişilerinince yetiştirilen ormanlardır. Örneğin belediyelere veya üniversitelere ait ormanlar gibi. **Özel ormanlarsa**, özel mülkiyete konu olan ormanlardır¹⁶. Aşağıda özel ormanlar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

II. ÖZEL ORMANLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN TARİHİ GELİŞİMİ

A. CUMHURİYET ÖNCESİ DÜZENLEMELER

Osmanlı Devletinde ülke ormanları ve ormancılığına, Sarayın yapacak ve yakacak ihtiyacı ile donanma tersanelerinin gemi yapım ve onarımı için kereste ihtiyacı gibi belirli yararlanma ve kullanma amaçları dışında özel bir önem verilmemiştir. Ormanlar genelde “cibal-i mübaha” yani herkesin serbestçe kullanabildiği alanlar olarak kabul edilmiştir. Kullanım şekli böyle ortak olunca pek tabii ki yararlanmaya kimse özel bir önem göstermemiş ve ormanlar gündün güne azalmıştır¹⁷. Osmanlı Devletinde orman bilinci Tanzimat’la başlamıştır. Gerçekten de, değişen dünya şartları içerisinde, orman konusuna ilk kez Tanzimat Fermanında yer verilmiştir. Fermanda her türlü servet kaynağının daha verimli şekilde değerlendirileceği hükmüne yer verilmiştir. Ormanlarda bu kaynaklardan birisi olarak algılanmış ve fermanın¹⁸ sonraki yıl Ticaret Nezaretine bağlı olarak bir Orman Müdürlüğü kurulmuştur. Ancak 1841 yılında bu teşkilat dağıtılmıştır¹⁹. Arazi Kanunnamesinden önce ormanlar beş kısma ayrılmıştır. Bunlar; evkaf ormanları, hususî (özel) ormanlar, cibali mübaha ormanları, kura baltalığı ile tersane ve tophane ormanlarıdır²⁰.

“*Osmanlı Ormancılığı ile İlgili Belgeler*” isimli eserde de belirtildiği üzere; “*Arazi Kanunnamesi, aslında eski Osmanlı Kanunnamelerinde ormanlar-*

---

¹⁶ **Ünal**: s. 20 vd.

¹⁷ **Aslankara**: s. 67 vd.

¹⁸ Tanzimat Fermanı 3 Kasım 1839 tarihinde ilan edilmiştir.

¹⁹ **Aslankara**: s. 69.

²⁰ **Tunçsiper**, M. Nedim: Orman Mevzuatımız, Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul 1964, s. 26 vd.

la ilgili var olan hükümlere fazla bir yenilik getirmemiş olmakla birlikte, bu hükümlerin derlenip toplanarak umumun uymakla yükümlü bulunduğu yazılı kanunlar haline getirilmesi, modern devlet anlayışı ve yapılanması açısından faydadan uzak değildir.”²¹ Bu kanunnameye göre ülke toprakları beş kısma ayrılmıştır²². Bu tasnife uyularak ormanları da beş kısma ayırmak mümkündür. Bu duruma göre ormanlar; mülk arazi üzerindeki ormanlar, miri arazi üzerindeki ormanlar, vakıf arazi üzerindeki ormanlar, metruk (terkedilmiş) arazi üzerindeki ormanlar ile mevat (ölü) arazi üzerindeki ormanlardır²³. Ünal bu konuyu incelerken Osmanlılar’da altıncı bir orman çeşidinden bahsetmektedir; Cibali mübaha ormanları²⁴. Cibali mübaha ormanları, istifadesi herkese açık olan ormanlardır.

Arazi Kanunnamesinden sonra 1869 yılında Orman Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bu nizamname ormanların devlet ve vatandaş açısından hukukî konumu ve tasarrufuna ilişkin sınırlamaları, cezalarıyla birlikte uygulamaya koymuştur²⁵. Nizamnamede de ormanlar mülkiyet yönünden dörde ayrılmıştır. Bunlar; devlete ait olan mirî ormanlar, vakıf arazi üzerindeki ormanlar, kur’a baltalıkları ile şahıslara ait özel ormanlardır²⁶.

Ormanların Usul-ü İdare-i Fenniyeleri Hakkındaki Kanun, 1917 yılında yayınlanmış ve ormanların bir plan dâhilinde işletilmesini öngören ilk kanundur. Ancak, bu kanun sadece devlet ormanlarını kapsamaktaydı. Buna karşılık özel ormanlar bu kanun kapsamına dâhil değildi²⁷.

B. CUMHURİYET SONRASI DÜZENLEMELER

Cumhuriyet döneminde 1925 tarihli ve 552 sayılı “*Aşarın İlgası ve Yerine İkame Edilecek Mahsulâtı Arazi Vergisi Hakkındaki Kanun*”la, öşür kaldırılmıştır. Anılan kanunla, Osmanlı Devleti zamanında mutasarrıflara verilmiş

²¹ Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayını, C. II, Ankara 2003, s. X.

²² Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler, C. II, s. X.

²³ **Tunçsiper**, s. 36 vd.

²⁴ **Ünal**, s. 9. Cibali Mübaha Ormanları konusunda geniş bilgi için bkz. **Birben**, Üstüner. Cibali Mübaha, II. Ormancılıkta Sosyo – Ekonomik Sorunlar Kongresi, Isparta 2009, s.395 vd.

²⁵ Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler, C. II, s. XI.

²⁶ Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler, C. II, s. XI; **Aras**, Celal: Orman Kanunu, Ankara 2002, s. 6.

²⁷ **Ünal**, s. 12.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

olan mîrî araziler üzerindeki mülkiyet hakkından mutasarrıfları lehine feragat edilmiştir. Böylece, aslı mîrî olan çiftliklerin içindeki ormanların mülkiyeti mutasarrıflara geçmiştir²⁸.

Ormanlarla ilgili ülkemizde yapılan ilk kapsamlı kanun, 1937 yılında hazırlanarak aynı yıl yürürlüğe giren 3116 sayılı Orman Kanunudur. Bu Kanun ile ülke ormancılığı gerçek kimliğine kavuşmuştur. Söz konusu Kanun “*ormanların tarifi, taksimi, murakabesi, sınırlaması istimplak ve mübadelesi, satılması ve bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisi ve bu ormanlara civar köylerin hakları, kadastrosu, korunması, işletilmesi ve amenajmanı, otlak ve mera işleri, muhafaza ormanları, işletme ve imar işleri, vakıf ormanları, hususî (özel) ormanlar, ağaçlandırma ve imar, orman yangınlarının söndürülmesi, orman memurlarının tahlifi ve silah taşıma hakları, cezai hükümler gibi ormancılıkla ilgili işlemlerin tümü hakkında hükümler getirmiştir*”²⁹.

3116 sayılı Orman Kanununun bazı hükümleri, sonradan çıkarılan 4785 sayılı Kanunla³⁰ değiştirilmiştir. Konumuz açısından önemli değişikliklere yerveren bu Kanun’un birinci maddesinde “*Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte var olan gerçek veya tüzel özel kişilere, vakıflara ve köy, belediye, özel idare kamu tüzel kişiliklerine ilişkin bütün ormanlar bu kanun gereğince devletleştirilmiştir. Bu ormanlar hiç bir işlem ve bildirimle lüzum olmaksızın Devlete geçer*” denilerek³¹, pek az istisna dışında bütün özel ormanları

²⁸ **Muzmul**, Osman: Özel Ormanlarda İmar Sorunu, http://www.gazetekadikoy.com/home.asp?id=4&kategori_id=9&yazi_id=454 (Erişim tarihi: 09.02.2008)

²⁹ <http://www.ogm-erzurumobm.gov.tr/Mevzuat.htm> (Erişim tarihi: 09.02.2008)

³⁰ Bkz. RG. T. 13.07.1945 ve S. 6056.

³¹ 4785 sayılı Kanunla devletleştirilmeyen istisna alanlar aynı kanunun ikinci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre:

A) Devlet ormanlarının veya bu kanunla devletleştirilen ormanların içinde veya bitişiğinde bulunmamak şartıyla 3116 sayılı Orman Kanunundaki ödevlere ve izinlere dayanılarak ekim veya dikim yoluyla emek harcanıp yetiştirilmiş ormanlar;

B) Sahipli fıstık çamu, palamut meşesi ve aşsız kestane ormanları;

C) Devlet ormanları ve bu kanunla devletleştirilen ormanların içinde olmayan topraklarda ekim ve dikim yoluyla özel emekle yetiştirilmiş kavak, söğüt, kızılgaç, akasya, okaliptüs ve selvi ormanları;

D) Devlet ormanlarına veya bu kanunla devletleştirilen ormanlara bitişik olmadığı ve çevresinin güzelliğini sağladığı Tarım Bakanlığınca belli edilecek olan köy, belediye, özel idare kamu tüzel kişiliklerine ilişkin ormanlar (layıkıyla korunup bakılmak şartıyla).

Devletleştirilme dışında bırakılan köy, belediye, özel idare kamu tüzel kişiliklerine ilişkin ormanların alanını her hangi bir suretle daraltmak, bunlar üzerinde her hangi bir temlik tasarrufları bulunmak ve bunları aynı haklarla takyit etmek veya arsa haline sokmak ve Tarım Bakanlığının izni olmadan içlerinde tesisler meydana getirmek ve her çeşit faydalanmalar-

devletleştirmiştir³².

4785 sayılı Kanundan sonra kabul edilen 5658 sayılı Kanunla³³, daha önce devletleştirilen ormanların bir kısmı, sahiplerine iade edilmiştir³⁴. Anılan Ka-

da bulunmak yasaktır. Bu ormanlardan izinsiz olarak kesilen ağaçlar ve bunlardan imal edilen mallar ve çıkarılan her türlü ürünler, suçluları kim olursa olsun, doğrudan doğruya orman idaresince zorla alınır. Suçlular hakkında ayrıca 3116 sayılı Orman Kanunu hükümlerine göre kovuşturma yapılır. Kesimler sonucunda bu ormanlarda açılan boşlukları ilgilileri yeni ağaçlamalarla doldurmak zorundadırlar. Aksi halde bu ormanlar da devletleştirilir.”

³² “Gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar 4785 sayılı Kanunla Devletleştirilmiş olduğundan, Devletleştirilmeden önceki döneme ait tapu kayıtları hukuksal değerini yitirdiği gibi orman sınırlamasına karşı yasal süresi içinde bir dava açılmamakla, orman tahdidini kesinleşmiş kişilerin bu tür taşınmazlarda bir hakları kalmamıştır...dava konusu taşınmaz üzerinde sürdürülen zilyedlik, zilyedine bir hak kazandırmayacağı gibi önceki döneme ait tapu kaydı da hukuksal değerini yitirmiş olduğundan taşınmazın Hazine adına tapuya tesciline karar verilmesi doğrudur.” Yarg. 7. HD, T. 30.10.1990, E. 1990/14430, K. 1990/12522 (www.kazanci.com) (08.01.2008). 4785 sayılı Kanunda, hukuk devleti ilkeleriyle bağdaştırılması mümkün olmayan hükümler yer almaktadır. Çünkü hukuk devletinde, fertlerin mülkiyet hakları ancak kamu yararının gerektirdiği ölçüde sınırlandırılabilir. Ancak böyle bir sınırlama yapılırken, kamu yararı ile bireysel hak ve menfaatler arasındaki denge gözetilmelidir. Söz konusu Kanun hazırlanırken bu denge gözetilmemiştir. Kaldı ki, kamu yararı gerekirse bile sınırlandırma yapılırken, tam bir bedel ödenerek haklar sınırlandırılabilir veya ortadan kaldırılabilir. Bu ilke, 1924, 1962 ve 1982 Anayasaları’nda yer almaktadır. Söz konusu ilke ve hükümlere aykırı olarak, devletleştirilen özel ormanlar için bedel ödenmemesi ve gerçekleştirilen devletleştirilmenin tapu maliklerine tebliğ bile edilmeden uygulamaya konulması hukuk devleti prensibine aykırıdır. **Başpınar**, Veysel: Mülkiyet Hakkını İhlâl Eden Müdahaleler, Ankara 2009, s. 376; **Muzmul**, Osman: Özel Ormanların Özelleştirilmesi Hataydı, http://www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1809&uniq_id=1267107260, (20.02.2010).

³³ RG, T. 31.03.1950 ve S. 7471.

³⁴ 5658 sayılı Kanun Ek Madde 2 – “09/07/1945 tarihli ve 4785 sayılı Kanunla Devletleştirilmiş ormanlardan; Devlet ormanları içinde olmayan ve etrafı tarla, bağ, bahçe gibi kültür arazisi, özel orman, şehir, kasaba, köy merası ve Orman Kanununun birinci maddesine göre orman sayılmayan yerlerle çevrili olmak şartıyla Devlet ormanlarından tamamen ayrılmış bulunan köy, belediye tüzelkişiliklerine ve gerçek kişilere ait ormanlar; sahipleri veya mirasçıları istedikleri takdirde geri verilir.

İade edilecek ormanlardan, Devletleştirme karşılığı ödenmemiş bulunanlar bir işleme tabi tutulmaksızın sahiplerine intikal eder ve müracaatları üzerine keyfiyet Orman İdaresince kendilerine yazılı olarak bildirilir.

Devletleştirme bedeli kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan ormanların, bu bedel aynı miktar ve taksitlerle ödenmek üzere, yazı ile müracaatları halinde sahipleri adına tapuya tescili yapılır. Taksitler zamanında ödenmediği takdirde ormanın işletilmesine izin verilmez. Ormanın geri verilmesine müteallik tescil muameleleri her türlü harç ve resimden muaftır.

Geri verilen ormanların hududu içindeki orman işletmeleri tarafından istihsal edilmiş ve henüz satılmamış orman mahsulleri, ormanın tescili sırasında sahiplerinin yazılı müracaatları üzerine buldukları mevki ile miktar ve vasıfları tesbit edilerek hususi orman tarife bedeli ve hakiki istihsal masrafları peşin ödenmek şartıyla orman sahiplerine teslim edilir.

Geri verilen ormanlarda Devletleştirmeden doğan muamelelerle geri vermeden

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

nunla, Orman Kanununun birinci maddesine göre orman sayılmayan yerlerle çevrili olmak şartıyla, Devlet ormanlarından tamamen ayrılmış bulunan köy, belediye tüzel kişilerine ve gerçek kişilere ait ormanlar sahipleri veya mirasçıları istedikleri takdirde ve devletleştirme tarihindeki bedeli nakden veya taksitle geri ödenmek kaydıyla geri verilir hükmü getirilmiştir³⁵. Ancak, o günün şartlarında devletleştirilmeden önce özel orman maliki olan kişilerin tamamı bu kanunlardan haberdar olmadıkları için, iade imkânından faydalanamamışlardır³⁶. 1945 tarihli 4785 sayılı kanunla devletleştirilen özel ormanların genel ormanlara oranı % 1,5 iken³⁷, günümüzde özel ormanların devlet ormanlarına oranı hâlâ % 1 seviyesindedir³⁸. 5658 sayılı Kanun, şartları taşıyan ormanların sahiplerine iade için kısıtlı bir süre öngörmemiştir. Şartları taşıyan ormanlar için her zaman iade talebinde bulunulabilecektir. Orman kadastro komisyonları ilk kez kadastro yapacakları yerde 5685 sayılı Kanun hükümlerini uygulayarak bu gibi yerleri özel orman olarak sınırlandıracaklardır³⁹.

Ormanla ilgili olarak bu gün yürürlükte olan Kanun, 6831 sayılı Orman Kanunudur. İnceleme konumuzu asıl bu Kanun kapsamındaki hükümler ilgilendirmektedir. Söz konusu Kanunun özel ormanlarla ilgili hükümleri aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

---

dolayı, orman sahipleriyle Devlet birbirleri aleyhine dava açamazlar.”

³⁵ Geniş bilgi için bkz. **Okyay**, İ.: Özel Ormanların İadesi ve Ayırıcı Unsurları, Orman Mühendisliği Dergisi, Y. 30, S. 1 - 2, s. 17 vd.

³⁶ **Başpınar**, s. 375 – 376; **Muzmul**, Osman: Özel Ormanların Teşvikine Devletleştirilen Ormanların İadesi İle Başlamak Gerekir, (Muzmul, Özel Orman) (http://www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1808&uniq_id=1267108545) (20.02.2010).

³⁷ **Aslankara**: Önsöz s. III

³⁸ “*Özel ormanların devletleştirilmesi ülkemiz ve ormanlarımız için olumsuz sonuçlar vermiştir. Ormanların korunmasında halkla Devlet arasındaki işbirliği anlayışı zarar görmüştür. Yanan özel ormanlar (devletleştirilen ormanlar)ın yerinde halen bile yeniden orman ekilip yetiştirilemediği gibi, devletleştirilmeden önce, kereste, odun, reçine ve benzeri çok çeşitli orman ürünü veren yüzlerce dönüm özel ormanlardan, devletleştirildikten sonra (bu gün) birçoğundan hemen hiçbir ürün elde edilememektedir. 1945 yılından bu yana geçen süre içinde pek çok devlet ormanı gibi, devletleştirilen özel orman alanlarındaki orman örtüsünün de büyük bir kısmı kaybedilmiştir.”* **Muzmul**, Özel Orman

³⁹ **Ar**, Ahmet: Cumhuriyet Dönemi Orman Yasalarında Mülkiyet, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Bildiri Metinleri, Trabzon 2000, s.148.

III. 6831 SAYILI ORMAN KANUNUNA GÖRE ÖZEL ORMANLAR

A. GENEL OLARAK

Yürürlükteki mevzuata göre özel ormanlar, özel mülkiyet konusu olan ormanlardır. Başka bir deyişle, gerçek veya özel tüzel kişilere ait olan ve tapuda bu kişiler adına özel orman kaydı bulunan orman sahaları özel orman niteliğindedir. Bu tür ormanlara öncelikle 1945 tarihinde kabul edilen 4875 sayılı Kanunla devletleştirme dışı tutulan ormanlar girmektedir. Yukarıda ifade edildiği üzere, anılan Kanun hükmünce, devletleştirilen fakat sonra 5658 sayılı Kanun gereğince sahiplerine iade edilen ormanlar dâhildir⁴⁰. Bunlarla birlikte özel mülk konusu olan arazilerde yetiştirilmiş ormanlar ve orman idaresinin taraf olduğu davada özel şahıslara mahkeme kararı ile mülkiyeti verilmiş olan ormanlar da bu kapsama girmektedir⁴¹.

Ülkemizin genel olarak ormanlık alanları 21.188.747 hektardır. Bu ormanlık alan miktarı, ülkemizin genel toplam alanlarının % 27.2'si kadardır ve son 30 yılda ormanlık alanımız 1 milyon hektar artmıştır⁴². Ormanlık alanın ülke topraklarına oranı (% olarak) Almanya'da 31.5, Avusturya'da 47, İspanyada 51.3, İsveç'te 68.1, Finlandiya'da 77.8, dünya ortalaması ise 40.9 dur⁴³. Bu rakamlara baktığımızda ülkemizin dünyada orman fakiri ülkeler kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Özel ormanlarla ilgili duruma baktığımızda ise bu durum daha da kötüleşmektedir. Gerçekten de, ülkemizde 286 adet özel orman mevcut olup, bunların kapladığı alan 10.140,016 hektardır. Kamu tüzel kişilerine ait ise 60 adet orman bulunmakta ve bunların kapladığı alan ise, 7.959,3037 hektardır. Bu iki alanın toplamı 18.099,3197 hektar yap-

⁴⁰ “4785 sayılı yasayla Devletleştirilmiş ormanların tapuları hukuki değerini yitirmiştir. Bunların yeniden hukuki değer kazanabilmeleri için geri verilmiş yerlere ilişkin olması gerekir.” Y. 4. HD., T.06.05.1969, E.1236, K.4361 sayılı kararı. Ar: s. 147.

⁴¹ Yargıtay 20. HD., T. 03.03.2005, E. 2005/1341, K. 2005/2130 sayılı kararı: “...bir yer, orman nitelikli tapu kaydının bulunması, devlet ormanı içinde yer almaması, devlet ormanına sınır olmaması, 3116 Sayılı Yasanın yürürlük dönemine göre 50000 m²'den, 6831 Sayılı Yasa hükümlerine göre ise, 30000 m²'den büyük olması, bedeli ödenerek devletleştirilmiş olmaması (devletleştirme bedelinin ödenmemiş olması), kesinleşmiş orman sınırlamasının bulunması halinde devlet ormanı olarak sınırlanmış olmaması, orman tahditi yapılmış ise özel orman olarak tahditinin yapıp işletiliyor olması koşullarının istisnasız hepsinin birden gerçekleşmesiyle iadeye tabi özel orman sayılır...” www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 09.02.2008).

⁴² Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı 2008 – 2012, TC. Çevre ve Orman Bakanlığı Yayını, Ankara 2007, s. 7.

⁴³ Ünal, s. 5.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

maktadır⁴⁴. Görüldüğü gibi özel kişilere ve kamu tüzel kişilerine ait ormanlık alanların, devlete ait ormanlara oranı yaklaşık % 1'dir. Bu oran (% olarak) Almanya'da 42, İspanyada 61, İsveç'te 71, Finlandiya'da 71, sosyalist sistem döneminde olmak üzere Rusya'da 0, Ukrayna'da 0'dır⁴⁵. Bu sonuçlara bakıldığında Türkiye, Rusya ve Ukrayna gibi devletçi rejime tabi ülkeler kategorisine yakın gözükmektedir.

Birçok ülkede özel ormancılık teşvik edilmekte, vatandaşlarını bu alanda yönlendirmektedir. Bu teşvikler, doğrudan para yardımı, ödünç para yardımı, vergi muafiyeti veya indirimi, teknik yardım, askerlik yapmış sayılma, mülk edinme vs. şekillerinde olmaktadır⁴⁶. Mesela, özel orman tesis edilme tarihinden itibaren Belçika'da 20 yıl ve Fransa'da 30 yıl süre ile para yardımı yapılmaktadır. Yine Danimarka'da on hektarın üzerinde orman dışı ağaçlandırması olanlara, ormanın devamlı olması ve bakılması şartıyla, yatırım bedelinin yarısı ödenmektedir. Bu yardım oranı İtalya'da % 75, İsviçre'de ise % 95'tir⁴⁷.

Ülkemizde de Orman Kanunu m. 57 ve devamında özel ormancılığı teşvik edecek düzenlemeler sözkonusudur. Buna göre; devlete ait olup orman yetiştirme yerinin şartları bakımından uygun yerlerde gerçek ve tüzel kişilerce ağaçlandırma yapılabileceği, kendi arazisi üzerinde ağaçlandırma yapacaklara teknik yardım yapılacağı ve fidan ihtiyaçlarının ücretsiz karşılanacağı, en küçük parçası yarım hektardan ve parçaların tamamının bir hektardan daha az olmamak şartıyla kavak, okaliptüs ve kızılgağaç dâhil olmak üzere yeni ağaçlandırılan arazinin sahibinin ağaçlandırmadan itibaren 50 sene için ağaçlandırdığı sahalara ait arazi ve bina vergilerinden muaf tutulacağı düzenlenmiştir. Yine devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan araziye, orman idaresinin yapacağı ağaçlandırma plânına göre ağaçlandıran kişilere, ağaçlanmaya başlanan yıldan itibaren 5 yılsonunda bu arazinin parasız verileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerden de görüleceği üzere ülkemizde uygulanan özel orman teşvik tedbirleri, Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında oldukça yetersizdir.

⁴⁴ Sözkonusu rakamlar Orman Genel Müdürlüğü Ocak 2008 verilerinden alınmıştır.

⁴⁵ DPT. 8. Plan, s. 22'de, Rusya'daki ormanların % 94.7'sinin devlete ait olduğu belirtilmektedir (Eren, Fikret/Başpınar, Veysel: Toprak Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2007, s. 360).

⁴⁶ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Sağkaya, Abdurrahman: Dünyada Özel Ormancılık Teşvikleri, Orman Mühendisliği Dergisi, Y. 24, S. 9, s. 2 vd.; Çakır, Mehmet: Dünya'da ve Türkiye'de Özel Ormancılığı Teşvik Politikaları, 1. Ormancılık Şurası Tebliğler ve Önçalışma Grubu Raporları, C. III, Ankara 1993, s. 439 vd.

⁴⁷ Sağkaya: s. 2 – 4.

Özel ormanlar hemen hemen her ülkede teşvik edilmekte ve insanlar özen-dirilmektedir. Bu şekilde mevcut ormanlar korunduğu gibi, yeni özel orman-lar da oluşturulmaktadır. Ünal’ında çok yerinde olarak belirttiği gibi⁴⁸, devlete veya topluma ait bir mal hiç kimsenin malı değildir. Bu durumda mevcut or-manların korunması ve yenilerinin yetiştirilmesi için, ormanlar özelleştirilebi-ler veya özel mülkiyete ve teşebbüse açılabilir.

Ormanların özel mülkiyete konu olması birçok açıdan önemlidir⁴⁹. Mesela psikolojik açıdan önemlidir. Çünkü ormanlar en iyi şekilde, ancak özel mülki-yet konusu olduğu takdirde korunabilir. Bir şeye sahip olma duygusu kişileri daha iyi çalışmaya ve yatırıma teşvik etmektedir. Bunun sonucu olarak kayıtlar-da orman olarak görünmekle birlikte, boş olan alanları malik kısa zamanda ağaçlandıracaktır. Çünkü malik, mülkiyeti altındaki taşınmazdan en fazla ve-rimi almayı hedefler. Özel mülkiyet sözkonusu olduğunda kişinin çalışma, ta-sarruf ve yatırım yapma arzusu artar, böylece ekonomi daha işler bir hâle gelir. John Stuart Mill’in ifadesiyle “mülkiyetin sihir ve büyüsü, kum tanelerini alt-ın haline dönüştürür”⁵⁰. “Yine ormanların özel mülkiyete konu olması ihtilaf-ların sona erdirilmesine katkı sağlayacaktır. Ormanların özel mülkiyete konu olması ekonomiye yeni kaynaklar kazandıracaktır. Örnek ve milli park niteli-ğindeki ormanların dışında kalan yerlerin özel mülkiyete geçirilmesi halinde elde edilecek gelir çok büyük olacaktır. Ormanların özel mülkiyete konu ol-ması, dünyanın bu günkü çağdaş hukuk anlayışına da uygun olacaktır. Yüz-yılımızda bireysel hürriyetler artırılmakta ve özel mülkiyet genişletilmekte-dir. Yine devlet müdahalesi mümkün olduğunca azaltılmaktadır. Bu politika-nın ormanlar konusunda da geçerli olması gerekir⁵¹. Çünkü devlet mülkiyeti ve merkezî plânlama, insanların hesap verme ve kendi kararlarını kendilerinin vermesi yeteneğini ortadan kaldırır⁵².

---

⁴⁸ Ünal, s. 25.

⁴⁹ Özel mülkiyetin önemi konusunda geniş bilgi için bkz. Eren/Başpınar, s. 361 vd.; Ünal, Mehmet: Ferdi (Özel) Mülkiyetin Tarihi, Dini ve Beşeri Kökenleri, Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan, Ankara 2006, s. 922 vd.

⁵⁰ Eren/Başpınar, s. 361.

⁵¹ Eren/Başpınar: s. 365.

⁵² Eren/Başpınar: s. 121.

B. ORMAN KANUNU İLE ÖZEL ORMANLARA GETİRİLEN SINIRLAMALAR

Özel ormanlarla ilgili olarak, 6831 sayılı Orman Kanununun 1/G maddesi bir sınırlama getirmiştir. Bu madde uyarınca her türlü ağaç ve ağaççıklarla kapalı özel kişilere ait bir yerin yüzölçümü 3 hektarı aşmıyorsa bu yerler orman sayılmayacaktır⁵³. Buna göre bir yerin özel orman olabilmesi için, bir taşınmazın, ağaç ve ağaççıklarla örtülü olması, bu alanın 3 hektardan fazla olması gerekmektedir⁵⁴. Ayrıca böyle bir yerin özel orman olarak nitelendirilebilmesi için ağaç ve ağaççık topluluğunun arazi üzerinde birbirinin devamı niteliğinde ve bir bütünlük arzemesi gerekmektedir. Aksi halde bir bütünlük oluşturmayan her bir parça ayrı ayrı değerlendirilir⁵⁵.

Orman Kanunu m. 1/G ile getirilen bir diğer sınırlamaya göre, bir yerin özel orman olması, o yerin tapuda sahibi adına tescil edilmesine bağlıdır. Tapuda sahibi adına orman olarak kayıtlı olmayan yerler özel orman kabul edilmezler. Yine bu kaydın hukukî değerini yitirmemiş olması da gerekir⁵⁶.

Orman Kanununun, özel ormanlarla ilgili olarak getirdiği bir diğer sınırlama ise; özel ormanların 500 hektardan küçük parçalar teşkil edecek şekilde parçalanıp başkalarına temlik edilemeyeceği ve mirasçılar arasında ifrazen taksim edilemeyeceğidir. Anılan Kanunun 52. maddesinin gerekçesinde belirtildiği gibi, bu sınırlama, özel ormanların küçük parçalara bölünmesinin ormanların bu niteliğinin ve işletme birliğinin bozulmasına yol açabileceği düşüncesi ile getirilmiştir. Bu hükme aykırı davranılarak, özel ormanlar temlik veya taksim edilse ve bu durum da tapuya tescil edilse bile hükümsüzdür. Böyle bir halde Orman idaresi yapılan tescilin iptalini isteyebilir. Talep sonucunda kayıt terkin edilerek eski hale getirilir⁵⁷. Ancak, tabî yolla değil de,

⁵³ Kanunda belirtilen bu 3 hektarlık ölçünün bilimsel olmadığı ve eleştirisi hakkında bkz. **Gümüüş**, Cantürk: Orman Yasasının 1. Maddesi Üzerine Bazı Eleştiriler, 1. Ormançılık Şurası Tebliğler ve Önçalışma Grubu Raporları, C. I, Ankara 1993, s. 94 vd.

⁵⁴ 6831 Sayılı Orman Kanununa Göre Orman Kadastrosunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik m. 23.

⁵⁵ 6831 Sayılı Orman Kanununa Göre Orman Kadastrosunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik m. 23.

⁵⁶ 4785 sayılı kanunla özel ormanların devletleştirilmesi sonucu buralara ait tapu kayıtları hukuki değerini yitirmiştir. Ancak, 5658 sayılı Kanun hükmü gereğince iadesi yapılan ormanlara ilişkin tapu kayıtları canlılık kazanmıştır. Bkz. **Ar**: s. 148; **Özdemir**, Şükrü/**Deda**, Necip: Orman Hukuku, C. I, Ankara 1991, s. 601.

⁵⁷ **Özdemir/Deda**, C. II, s. 1044.

emek ve masraf sarfederek ekim ve dikim suretiyle meydana getirilen özel ormanlar bu sınırlamanın dışında tutulmuşlardır. Bu alanlar Orman Kanununun 57 ve 63. maddelerine göre oluşturulan ormanlardır⁵⁸. Bunların temlik ve taksim edilmelerine engel bir hüküm yoktur.

Özel ormanlara getirilen bir diğer sınırlama ise; inşaat yapma sınırlamasıdır. İlgili idareden izin almak ve imar planlamasına uygun hareket etmek şartıyla, özel ormanın yatay alanının % 6'sını geçmemek üzere⁵⁹ inşaat yapılabilir (OK. m. 52/II)⁶⁰. Bu hükme aykırı bir davranış OK. m. 93'de belirtildiği üzere cezalandırılacaktır⁶¹.

C. ORMAN KANUNU İLE ÖZEL ORMAN MALİKLERİNE GETİRİLEN YÜKÜMLÜLÜKLER

Özel ormanların arzettiği kamu yararı düşüncesi ile malik için, bu mülkiyet hakkı ile ilgili olarak, bir kısım yükümlülükler öngörülmüştür. Bu yükümlülükler aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Özel ormanların gözetim ve denetimi Orman Genel Müdürlüğüne aittir. Anayasa'da ve Orman Kanununda bir ayırım yapmadan bütün ormanların gözetim ve denetiminin devlet tarafından yapılacağını öngörmüştür (Ay. m. 169; OK. m. 50 vd.). Devletin özel ormanlar üzerindeki gözetim ve denetim yetkisi; bu ormanların idaresini ve işletilmesini gözetlemek ve denetlemekle sınırlıdır. Söz konusu gözetim ve denetim, orman idaresince yerine getirilir.

⁵⁸ Aras, s. 287.

⁵⁹ Özel Ormanlarda Ve Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlarda Yapılacak İş Ve İşlemler Hakkında Yönetmeliğin 10'uncu maddesinde aynen şu hüküm yer almaktadır; "İnşaatların yapılmasında orman alanlarının doğal özelliklerinin korunmasına özen gösterilmek kaydıyla ormanın kapalılık durumu ve arazinin topoğrafik yapısı göz önünde bulundurulmak ve orman içi açıklıklardan ve bozuk orman alanlarından azami faydalanılmak suretiyle uygun yerlerde izin verilir. Enerji nakil hattı, haberleşme, su isale hattı, doğalgaz hattı, kanalizasyon, yol ve benzerleri ile 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesine göre genel kamu hizmetlerine yönelik verilen izinler % 6 lık alana dâhil değildir. Bunların dışındaki her türlü tesis ve müstemilat; garaj, havuz, spor tesisleri, çocuk oyun alanı, otopark, ticari ve sosyal tesisler ve benzeri yapılar % 6 lık alana dâhildir."

⁶⁰ Tabii ki bu sınırlama sadece özel ormanlarla ilgili sınırlamadır. Özel ormanların içinde bulunduğu alanda başka bir sebeple inşaat yapma sınırlaması varsa, bu sınırlama yine uygulanacaktır. Örneğin, Boğaziçi Kanunu vb.

⁶¹ Özel Ormanlarda Yapılacak İş ve İşlemleri Gösterir Talimat m. 8 hükmü gereğince inşaat izni Orman Genel Müdürlüğünden alınacaktır. Anılan Genel Müdürlük, inşaata, yapılan inceleme üzerine ormanın kapalılık durumu, arazinin topoğrafik yapısı göz önüne alınarak, ormanın en zayıf olduğu ve alt yapı hizmetlerinin en uygun bulunduğu yerlerde izin verir.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

Özel ormanların işletilmesi ve idaresi, tamamen maliklerine bırakılmamıştır. Gerçekten de özel ormanlar, Orman Kanunu m. 51 hükmü gereğince sahipleri tarafından yaptırılıp, orman idaresince tasdik olunacak harita ve amenajman planlarına⁶² göre işletilip, idare edilecektir⁶³. Anılan hükümde, devlet ormanlarında olduğu gibi özel ormanlarında sahipleri tarafından bir plan içerisinde işletilmesinin verimliliği artıracığına ve yararlı olacağına işaret edilmektedir⁶⁴. Özel ormanların harita ve amenajman plânları malikleri tarafından yaptırılır ve bunlar orman idaresi tarafından tasdik edilir. Malikler özel ormanlarını yapılan bu plânlara göre işletmekle yükümlüdürler. Özel ormanın yapılan bu plâna göre işletilip işletilmediğini yine orman idaresi denetleyecektir. Belirlenen süre içerisinde amenajman plânını yaptırıp tasdik ettirmeyenlerin planları orman idaresince yapılır ve masrafları iki yılda ve dört eşit taksitte kendilerinden alınır (OK. m. 51).

Orman Kanununun 50. maddesinde, özel orman sahiplerinin orman sınırlarına, Orman Bakanlığınca tespit edilen işaretleri koymak zorunda oldukları belirtilmiştir. Özel orman sahipleri orman kadastro komisyonlarınca tespit edilerek haritası çıkarılan orman sınırlarını beton veya yontma taş dikerek veya sabit kayalar üzerine işaretler oymak ve kazımak suretiyle belirlemek zorundadırlar (OK. m. 45)⁶⁵.

Özel ormanların sahipleri birden fazla ise bunlar içlerinden birisini veya ortaklar dışında bir başkasını orman idaresine karşı sorumlu müdür olarak göstermek zorundadırlar⁶⁶. Malikler üç ay içerisinde sorumlu müdürü bildirmedikleri takdirde, orman idaresi o yer sulh hukuk mahkemesinden bir sorumlu müdür seçilmesini talep eder (OK. m. 53).

⁶² “Amenajman planı: İşletmenin amacına göre yapılacak faydalanmanın şekil ve esaslarını, ormancılık faaliyetlerini, zaman ve yer itibarıyla düzenleyen (gösteren) planlardır.” **Aras**: s. 286.

⁶³ **Altaş**, Hüseyin: Türk Orman Mevzuatı Kapsamında Özel Ormanlar, Prof. Dr. Muallâ Öncel’e Armağan, Cilt – II, Ankara 2009, s. 1359.

⁶⁴ **Kayganacıoğlu**, M. R./**Renda**, N./**Onursan**, G: Orman Kanunu ile ilgili Mevzuat, Ankara 1976, s. 215.

⁶⁵ “Gerek 3116, gerek 6831 sayılı yasalarda özel ormanların tahdit işlemlerinin özel orman sahiplerince, orman yasasında ve nizamnamede belirtilen usuller dairesinde yapılacağı, özel orman sahiplerinin sınırlama yapmaması halinde, bu ormanların orman tahdit komisyonlarınca sınırlanıp, bedelinin özel orman sahiplerinden alınacağı kabul edilmiştir” Y. 20. HD., T. 03.03.2005, E. 2005/1341, K. 2005/2130. www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 09.02.2008).

⁶⁶ Y. 3. HD., T. 07.02.2005, E. 2005/588, K. 2005/1225. www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 09.02.2008).

Özel ormanlarda yapılacak plân, damga, istihsal ve denetim işlerinde çalışan orman memurlarının kanunî harcırah ve masrafları özel orman sahiplerince karşılanır. Harcırah ve masraflar karşılığı, avans olarak, orman veznesine peşinen yatırılır. Daha sonra mahsup işlemi yapılır.

Devlet ormanları ile ilgili pek çok hüküm özel ormanlar hakkında da uygulama alanı bulmaktadır. Gerçekten de Orman Kanununun 56'ncı maddesinde de belirtildiği üzere; bu Kanun'un 14, 15, 17, 19, 41 ve 42 maddelerinde yasaklanan hükümler, özel ormanlarda, özel orman malikleri içinde geçerli olacaktır⁶⁷. Sözkonusu hükümlere göre; fidanları, dikili, yatık ve devrik ağaçları kesmek⁶⁸, sökmek, ekim sahalarını bozmak, yaş ağaçları boğmak, yaralamak, tepe ve dallarını kesmek veya koparmak ile benzer davranışlar yasaktır⁶⁹. Yine, devlet ormanlarında yasaklanan şekillerde avlanmak ve kendi ihtiyacı için toprak, kum ve çakıl çıkarmak yasaklanmıştır. Bunlarla birlikte, ormanların korunması, istihsal ve imarıyla ilgili olanlar dışında, her çeşit bina, ağıl inşası ile hayvanların barınmasına özgü yerler yapılması⁷⁰ ve tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi veya hayvan sokulması yasaktır. Keza herhangi bir suretle satışı yapılmış orman emvalinin damgalanmadan ve nakliye tezkeresi alınmadan nakliyesi yapılamaz.

IV. ÖZEL ORMANLARIN MÜLKİYET BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. GENEL OLARAK

1982 Anayasasının 35'inci maddesinde mülkiyet hakkının anayasal çerçevesi belirlenmiştir. Anılan maddede, mülkiyetin temel bir hak olduğu kabul edilmiş, ancak, bu hakkın kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayaca-

⁶⁷ Altaş, s. 1360.

⁶⁸ “*Özel orman sayılan yerden ağaç kesen sanık hakkında ceza tayini gerekir.*” Y. 3. CD., T. 30.01.1992, E. 1991/4018, K. 1992/1467; “*Suç konusu ağacın özel orman sayılan yerden kesildiği anlaşıldığına göre, sanık hakkında Orman Kanununun 56. maddesi aracılığıyla 91/2. maddesiyle ceza tayini gerekir.*” Y. 3. CD., T. 30.01.1992, E. 1991/14018, K. 1992/1467. www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 09.02.2008).

⁶⁹ Tohum ve fidandan yetiştirilecek özel orman malikleri, OK. m. 14/A ve B bentlerinde yasaklanan, fidanları, dikili yaş ve kuru ağaçları kesmek, sökmek, yaş ağaçları boğmak, yaralamak tepelerini veya dallarını kesmek, ağaçlardan yalamuk, pedavra, hartama veya sakız çıkarmak hükümlerinden istisna tutulmuşlardır.

⁷⁰ OK. m. 52/II'de belirtilen, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerdeki özel orman alanlarının yatay alanın % 6'sını geçmemek üzere imar planlamasına uygun inşaat yapma izni bu yasağın istisnasıdır.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

ğı ve kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabilceği düzenlenmiştir. Yine Medenî Kanunun mülkiyet hakkının muhtevasını düzenleyen 683'üncü maddesinde “Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir...” hükmü yer almaktadır. Bu iki temel düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, malikin mutlak tasarruf yetkisi kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Toplumla yararları sayılamayacak kadar çok olan ve her toplumun vazgeçilemez tabii kaynaklarından olan ormanlar üzerindeki mülkiyet hakkına bazı kısıtlamalar getirilmiştir. Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere ormanlar, taşıdıkları önem sebebiyle diğer taşınmazlardan farklı bir mülkiyet rejimine tabi tutulmuşlardır⁷¹.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun bir kararında⁷² da belirtildiği üzere özel ormanlarda tam ve gerçek manada mülkiyet hükümleri uygulanmaz. Bu karara göre toplumun menfaati, sıhhat ve selameti bakımından özel orman sahiplerinin tasarruf hakları, Orman Kanunu'nun istisnai hükümleriyle sınırlandırılmış ve özel orman sahiplerine sadece bir intifa hakkı verilmiştir. Orman sahiplerinin bu haktan faydalanabilmeleri, OK. m. 65'de açıkça belirtildiği üzere “Orman Kanunu hükümlerine” harfiyen uymaları ile mümkündür. Yine bu kararda ülkedeki bütün ormanların devletçe muhafazası, ağaç yetiştirilmesi ve denetlenmesi zaruret ve mecburiyetiyle ve kamu menfaati düşüncesiyle özel ormanlardaki tasarruf hakkı Kanun tarafından sınırlandırılmış ve kayıt altına alınmış olduğundan bu baktaki özel mülkiyet kural ve hükümleri uygulanmayıp, Orman Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Aşağıda özel ormanlar ile ilgili hükümler mülkiyet hakkı açısından değerlendirilmiştir.

B. ÜST HAKKI KURULMASI YASAĞI

Türk Medenî Kanununun 718/II'inci maddesinde belirtildiği üzere, taşınmaz mülkiyetinin içeriğine yapılar, kaynaklar ve bitkilerde dâhildir. Bu sebeple bitkiler arazinin bütünleyici parçası sayılırlar. Bunun sebebi “üst arza tabidir” (superficies solo cedit) ilkesidir. Türk Medenî Kanununun 726 ve

⁷¹ Eren/Başpınar: s. 358– 359.

⁷² Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu T.19.12.1945, E.1945/14, K.1945/16 sayılı kararı <http://www.kazanci.com.tr> (Erişim tarihi 18.02.2008)

826. maddelerine göre malik, üçüncü kişi lehine arazinin altında veya üstünde yapı yapmak veya mevcut bir yapıyı muhafaza etmek için yetki veren bir irtifak hakkı kurabilir. Bu irtifak hakkı üst hakkıdır⁷³. Ancak, anılan Kanun m. 729/II'de ağaçlar ve ormanların üst hakkına konu olamayacağı belirtilmiştir⁷⁴. Buna göre bir malik diğer bir kişiye, arazisindeki ağaçlar üzerinde topraktan soyut olarak bir üst hakkı tanıyamayacaktır.

Bu konu ile ilgili olarak Akipek⁷⁵, TMK. m. 729/II'de (eski Medeni Kanun m. 655) teknik anlamda bir üst hakkından bahsedilmediğini belirtmektedir. Buna göre anılan maddede bir arazide inşaat yapmak ve bu inşaatın maliki olmak anlamına gelen üst hakkından bahsedilmemektedir. Söz konusu maddede arazi ile üzerindeki ağaçların ayrı ayrı mülkiyet hakkına konu olamayacağı düzenlenmektedir. Gerçekten de araziye dikilen fidanlar başlığını taşıyan TMK.'nun 729 uncu maddesi, bir kimsenin başkasının fidanını kendi arazisine veya kendisinin ya da bir üçüncü kişinin fidanını başkasının arazisine dikmesi sonucunda meydana gelen hukuki durumun nasıl çözümleneceğine ilişkindir. TMK. m. 729 bu hükmü ile ağaçların ve üzerinde yetiştikleri arazinin mülkiyetinin ayrı ayrı kişilere ait olmasını yasaklamaktadır. Yoksa orman arazisi üzerinde üst hakkı kurulmasını yasaklamamaktadır.

C. KOMŞU ORMANAĞAÇLARINA TAHAMMÜLMECBURİYETİ

Türk Medenî Kanununun 740/I'inci maddesi gereği, bir ağacın dal ve kökleri komşunun mülküne geçip de zarar vermesi halinde, komşunun talebi üzerine uygun bir süre içinde ağaç sahibi bunları kaldırmadığı takdirde, komşunun o dal ve kökleri kesip kendi mülkiyetine geçirme yetkisi vardır. Ancak aynı maddenin III. fıkrasında, komşu ormanlar hakkında bu hükmün uygulanamayacağı düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemeye göre komşu orman malikleri diğer ormanın yaptığı tecavüzlere katlanmak zorundadır. Bununla birlikte, kendi mülklerine tecavüz oluşturan ağaç dallarındaki meyveleri dahi mülk edinemezler. Fakat bir orman diğer bir ormanla değil de bir tarla veya bahçe veya meyvelikle komşu ise o zaman MK. m. 740/I hükmü uygulanır⁷⁶.

⁷³ Üst hakkı konusunda geniş bilgi için bkz. Ünal, Mehmet: Türk Medeni Hukukunda Yapı Hakkı, Ankara 1983; Gürzumar, Osman Berat: Türk Medeni Hukukunda Üst Hakkı, İstanbul 2001.

⁷⁴ Ulukut, Bülent: Medeni Hukukumuz Bakımından Ormanlar, İstanbul Barosu Dergisi, T. 1956, S. 4 – 5, s. 144.

⁷⁵ Akipek; s. 27.

⁷⁶ Ulukut, Medeni Hukuk, s. 146.

D. ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARIN ÖZEL ORMANA GİRMESİNE KATLANMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Türk Medenî Kanununun 751'inci maddesinde, “*Yetkili makamlar tarafından bitki örtüsünü korumak amacıyla yasaklanmadıkça, herkes başkasının orman ve merasına girebilir ve oralarda yetişen yabancı meyve, mantar ve benzeri şeyleri, yerel adetlerin izin verdiği ölçüde toplayıp alabilir.*” hükmüne yer verilmiştir. Bu hükme göre, yerel adetlerin izin verdiği ölçüde, sahibinin rızası alınmaksızın, özel ormanlara girmek, yabancı meyve ve mantar gibi şeyleri toplamak mümkündür. Yetkili makamlar tarafından yasaklanması halinde böyle bir yararlanma mümkün değildir. Gerçi Orman Kanununun 14/C maddesinde “*Palamut, ıhlamur çiçeği, her çeşit orman örtüsü, mazı kozalağı tıbbî ve sınaî nebatları veya orman tohumlarını toplayıp götürmek*” yasaklanmıştır. Ancak, mantar ve küçük meyveler bunun dışında kalmaktadır⁷⁷.

E. MALİKİN TASARRUF YETKİSİNE GETİRİLEN SINIRLAMALAR

Mülkiyetin sahibine sağladığı yetkiler, TMK. m. 683’de açıklanmıştır. Buna göre, bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir. Malikin sahip olduğu bu yetki malın fiilen kullanılması, ürünlerin toplanması, malda değişiklik yapılması, malın tahrip edilmesi ve değiştirilmesi gibi fiili tasarrufları kapsar. Yine bunlarla birlikte, mülkiyet konusunu başkasına devretme ve üzerinde hak kurma gibi tasarrufları da kapsar⁷⁸. Ancak, Orman Kanunu m. 52/I’de, mülkiyetin sahibine tanıdığı tasarruf yetkisine bir istisna getirilmektedir. Söz konusu düzenlemeye göre, “*özel ormanlar 500 hektardan küçük parçalar teşkil edecek şekilde parçalanıp başkalarına temlik ve mirasçılar arasında ifrazen taksim edilemez.*” 500 hektardan daha küçük parçalar oluşturacak şekilde özel ormanlar başkasına temlik veya mirasçılar arasında taksim edilememesi, özel ormanların korunması amacına hizmet etmek için konulmuş bir hükümdür. Yukarıda belirtildiği üzere söz konusu sınırlandırma sadece kendi kendine yetişen ormanlar için geçerlidir. Benzer bir

⁷⁷ **Ulukut**, Bülent: Türk Orman Hukuku, Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul 1963, s. 48.

⁷⁸ **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 230; **Ertas**, Şeref: Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Ankara 2006, s. 234.

hüküm 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun⁷⁹ 8 inci maddesinde yer almaktadır⁸⁰.

F. MALİKİN KULLANMA YETKİSİNE GETİRİLEN SINIRLAMALAR

1) İşletme konusunda getirilen sınırlamalar

Kullanma ve işletme yetkisine getirilen ilk sınırlama, OK. m. 51'de belirtilmiştir. Söz konusu maddede, özel orman maliklerinin mülkiyet konusu ormanı istedikleri gibi değil de, malikin yaptıracağı ve orman idaresinin onaylayacağı harita ve amenajman planlarına göre işletilip idare edileceği düzenlenmiştir. Bu düzeleme malikin kullanma yetkisine getirilen bir sınırlamadır. Keza bu sınırlamaya malikin uyup uymadığı orman idaresince denetlenecektir (OK. m. 55). Özel ormanların idare ve korunmaları hakkında başka bazı kanunlarda da hükümler yer almıştır⁸¹. Örneğin, Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun 37'inci maddesi “*Özel ormanlarda veya sahipli ağaçlıklarda görülen ve mücadele edilmediği takdirde muhiti için tehlike teşkil edebilecek olan hastalık ve zararlılarla mücadele Orman İdaresince yapılır. Masraflar orman veya ağaçlık sahiplerinden yazılı olarak istenir...*” hükmüne yer verilmiştir.

2) İnşaat yapma konusunda getirilen sınırlamalar

Malik, yukarıda zikredilen TMK. m. 683 hükmü gereği, maliki olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisine sahiptir. Ancak, OK. m. 52/II hükmü ile buna bir istisna getirilmiştir. Yukarıda anlatıldığı üzere, şehir, kasaba ve köy

⁷⁹ RG, T. 19.07.2005 ve S. 25880.

⁸⁰ 5403 sayılı Kanun m. 8/II, III “*Tarımsal faaliyetin ekonomik olarak yapılabildiği en küçük alana sahip ve daha fazla küçülmemesi gereken yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsel büyüklüğü, bölge ve yörelerin toplumsal, ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek Bakanlık tarafından belirlenir. Belirlenen küçüklüğe erişmiş tarımsal araziler miras hukuku bakımından bölünemez eşya niteliğini kazanmış olur. Tarımsal arazinin bu niteliği tapu kütüğüne şerh edilir.*

*Belirlenen parsel büyüklüğü; mutlak tarım arazileri ve özel ürün arazilerinde 2 hektar, diki-
li tarım arazilerinde 0,5 hektar, örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3 hektar ve marjinal tarım arazilerinde 2 hektardan küçük olamaz. Tarım arazileri bu büyüklüklerin altında ifraz edilemez, bölünemez veya küçük parsellere ayıramaz. Ancak çay, fındık, zeytin gibi özel iklim ve toprak istekleri olan bitkilerin yetiştiği yerler ile seraların bulunduğu alanlarda, yörelerin arazi özellikleri daha küçük parsellerin oluşmasını gerekli kıldığı takdirde, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir.”*

⁸¹ **Ulukut**, s. 49.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerdeki özel orman alanlarında, bu özel orman malikleri yatay alanın ancak % 6 sına kadar inşaat yapabilirler. Bundan fazla alanı kaplayacak şekilde inşaat yapamazlar. Bu husus ünlü Acarkent davasına konu olmuştur.

SONUÇ

Özel ormanlar oluşturulması için teşvik edilmelidir. Bu teşvik ormanların özelleştirilmesinden çok yeni ormanlar oluşturulması şeklinde olmalıdır. Bu teşvik içinde, ağaçlandırılan alanın mülkiyetinin ağaçlandırana verilmesi olabileceği gibi, vergi indirimi, ağaçlandırma yapanın masrafının karşılanması, kredi sağlanması vb. yer alabilir.

Özel ormanlar teşvik edilirken, bu tür mülkiyet üzerinde yapılan sınırlama ve yükümlülükler gözden geçirilmelidir. Meselâ, özel orman maliklerinin, % 6'lık bir oranla inşaat yapabilmeleri, kanımızca mülkiyetin özüne aykırıdır. Devlet ormanlarını korumak için yapılan düzenlemeler gereklidir. Ancak, özel ormanlar için böyle bir sınırlama, psikolojik açıdan insanları özel orman sahibi olmak konusunda teşvikten çok vazgeçirme yönünde bir etki yapar. İki tane yan yana araziden bir tanesi 3 hektarı aşan bir ormanlık alan, diğeri ise 2,99 hektarlık bir ormanlık alan olsa, birincide bu alanın ancak % 6'sına inşaat yapılabilecekken, ikinci alanda malik istediği kadar (imar mevzuatına uygun olarak) kısma inşaat yapabilecektir. Bu durumda kamu yararı oluşturduğu mutlak olan ormanın sürdürülmesi yükümünün tamamen bir kişi üzerine yükletilmesi, özel orman maliki için ceza anlamına gelir. Bu hüküm, Anayasa'nın eşitlik ve mülkiyet hakkı ilkeleri ile çatışır. Tabiidir ki, bu açıklamalar etrafı şehir kuşağı ile çevrilmiş özel ormanlar içindir. Yoksa şehir dışı özel orman halleri için bu durum savunulamaz. Bununla birlikte, ormanın ormansız arazi-deki standartlarda mutlak imara açılmasını da kastetmiyoruz. Bu ikisi arasında adil bir denge gözetilmeli ve ona göre yeniden bir düzenleme yapılmalıdır. Böylece ne malikin mülkiyet hakkı aşırı bir şekilde sınırlandırılmalı, ne de ormanlardan vazgeçilmelidir. Böyle bir sonuç Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1 Numaralı Ek Protokol m. 1'de yer alan düzenleme ile de uyumlu hale gelmiş olur. Aksine davranış halinde, mülkiyet hakkının ihlâli gerekçesiyle İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde yeni bir dava yolu açılmış olur.

Dr. Yakup KORKMAZ

KAYNAKÇA⁸²

- Akipek**, Jale G. :Devlet Orman Arazisi Üzerinde Üst Hakkı, Prof. Dr. Osman F. Berki'ye Armağan, Ankara 1977, s. 1 vd.
- Altaş**, Hüseyin :Türk Orman Mevzuatı Kapsamında Özel Ormanlar, Prof. Dr. Muallâ Öncel'e Armağan, Cilt – II, Ankara 2009, s. 1351 vd.
- Ar**, Ahmet : Cumhuriyet Dönemi Orman Yasalarında Mülkiyet, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Bildiri Metinleri, Trabzon 2000, s. 144 vd.
- Aras**, Celal :Orman Kanunu, Ankara 2002.
- Aslankara**, M. Sadık : Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız, Orman Bakanlığı Yayını, Ankara 1998.
- Ayanoğlu**, Sedat : Anayasa Hükümleri Karşısında Orman Mevzuatımız, Ormancılık Hukuku, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara 1999.
- Başpınar**, Veysel : Mülkiyet Hakkını İhlâl Eden Müdâhaleler, Ankara 2009.
- Birben**, Üstüner . Cibal-i Mübaha, II. Ormancılıkta Sosyo – Ekonomik Sorunlar Kongresi, Isparta 2009, s.395 vd.
- Cin**, Halil : Tanzimattan Sonra Türkiyede Ormanların Hukuki Rejimi, AÜHF, Y. 1978, C. 35, S. 1 – 4, s. 311 vd.
- Çakır**, Mehmet :Dünya'da ve Türkiye'de Özel Ormancılığı Teşvik Politikaları, 1. Ormancılık Şurası Tebliğler ve Önçalışma Grubu Raporları, C. III, Ankara 1993, s. 439 vd.
- Eren**, Fikret/**Başpınar**, Veysel: Toprak Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2007.
- Ertaş**, Şeref : Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Ankara 2006.
- Gümüş**, Cantürk : Orman Yasasının 1. Maddesi Üzerine Bazı Eleştiriler, 1. Ormancılık Şurası Tebliğler ve Önçalışma Grubu Raporları, C. I, Ankara 1993, s. 94 vd.

---

⁸² Dipnotlarda geçen eserler yazarlarının soyadlarıyla anılmıştır. Aynı yazarın birden fazla esere yapılan yollamalar, kısaltılmış şekilleriyle parantez içerisinde gösterilmiştir.

Özel Ormanlar ve Mülkiyet Açısından Değerlendirilmesi

Gürzumar, Osman Berat : Türk Medeni Hukukunda Üst Hakkı, İstanbul 2001.

İnal, Selâhattin :Türkiye’de Anayasa–Ormancılık İlişkileri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını, İstanbul 1971.

Kayganacıoğlu, M. R./

Renda, N./**Onursan**, G :Orman Kanunu ile ilgili Mevzuat, Ankara 1976.

Muzmul, Osman : Özel Ormanlarda İmar Sorunu, http://www.gazetekadikoy.com/home.asp?id=4&kategori_id=9&yazi_id=454 (Erişim tarihi: 09.02.2008). (Muzmul, İmar)

..... :Özel Ormanların Özelleştirilmesi Hataydı, http://www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1809&uniq_id=1267107260 , (20.02.2010). (Muzmul, Özelleştirme)

..... :Özel Ormanların Teşvikine Devletleştirilen Ormanların İadesi İle Başlamak Gerekir, (Muzmul, Özel Orman) (http://www.haber90.com/author_article_detail.php?id=1808&uniq_id=1267108545) (20.02.2010).

Oğuzman, Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay-Özdemir**, Saibe :Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş 11. Bası, İstanbul 2006.

Okyay, İ. : Özel Ormanların İadesi ve Ayırıcı Unsur, Orman Mühendisliği Dergisi, Y. 30, S. 1 – 2, s. 17 vd.

Özdemir, Şükrü/**Deda**, Necip: Orman Hukuku, C. I, Ankara 1991.

Sağkaya, Abdurrahman :Dünyada ÖzelOrmancılık Teşvikleri, Orman Mühendisliği Dergisi, Y. 24, S. 9, s. 2 vd.

Sirmen, A. Lâle : Eşya Hukuku Dersleri, Ankara 1995.

Tunçsiper, M. Nedim :Orman Mevzuatımız, Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul 1964.

Türkeş, Murat/**Sümer**, M. Utku: Ormanlar ve İklim Değişikliği, 1.Ormancılık Şurası Tebliğler ve Önçalışma Grubu Raporları, C. III, Ankara 1993, s. 677 vd.

Dr. Yakup KORKMAZ

Ulukut, Bülent :Medeni Hukukumuz Bakımından Ormanlar, İstanbul Barosu Dergisi, T. 1956, S. 4 – 5, s. 144 vd. (Ulukut, Medeni Hukuk)

..... :Türk Orman Hukuku, Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul 1963.

Ünal, Mehmet :Türk Medeni Hukukunda Yapı Hakkı, Ankara 1983. (Ünal, Yapı)

..... :Orman Hukuku, Geliştirilmiş 2. Baskı, Ankara 2003.

..... :Ferdî (Özel) Mülkiyetin Tarihi, Dini ve Beşeri Kökenleri, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006, s. 901 vd. (Ünal, Mülkiyet)

Ünal, Mehmet/**Başpınar**, Veysel: Şekî Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2008.

Ormanlarımız ve Sağladığı Faydalar, Orman Genel Müdürlüğü Yayını; Cumhuriyetimizin 50. Yılında Ormancılığımız, Orman Bakanlığı Yayını, Ankara 1973.

Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayını, C. II, Ankara 2003.

<http://www.ogm-erzurumobm.gov.tr/Mevzuat.htm> (Erişim tarihi: 09.02.2008).